

28 maja 2013

„Samorządność to największe osiągnięcie demokracji”

Rozmowa z Tadeuszem Kowalczykiem, przewodniczącym Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego

- 23 lata temu, 27 maja 1990 roku, odbyły się pierwsze demokratyczne wybory do samorządu terytorialnego. Od tego czasu ważne decyzje dotyczące rozwoju „małych Ojczyzn” podejmowane są w poszczególnych województwach, powiatach i gminach. Jednak na przestrzeni tych ostatnich dwóch dekad wyzwania stojące przed samorządowcami radykalnie się zmieniły, a przede wszystkim... znacznie ich przybyło.

Tadeusz Kowalczyk: - W dalszym ciągu podtrzymuję swoją opinię, że reforma samorządowa była wielkim sukcesem, a doświadczenia - zarówno polskie jak i innych krajów - wskazują, że samorządność to największe osiągnięcie demokracji. Konstytucyjna zasada domniemania właściwości gmin we wszystkich sprawach niezastrzeżonych dla innych jednostek samorządu terytorialnego dała im legitymację do „brania spraw w swoje ręce” i działania na rzecz poprawy życia mieszkańców. Samorządy mają elastyczność działania kilkakrotnie większą od administracji rządowej. Racjonalnie gospodarują pieniędzmi publicznymi, bo dostosowują struktury tych wydatków do miejscowych potrzeb. Zawsze, gdy nad wydawaniem tych pieniędzy istnieje społeczna kontrola, oparta na odpowiedzialności politycznej rządzących przed wyborcami, efektywność gospodarowania pieniędzmi jest większa.

Obecnie sytuacja jest o tyle trudna, że wiele samorządów ma problemy ze zrównoważeniem swoich budżetów. Jak wszyscy wiemy, wynika to z rozwinięcia ogromnego frontu inwestycyjnego, co widoczne jest w każdej części Ziemi Świętokrzyskiej. Tymczasem zadań przybywa, natomiast - w wyniku kryzysu ekonomicznego - zmniejszają się dochody gmin, powiatów i województw.

Czasem padają zarzuty o „przeinwestowanie” w niektórych dziedzinach. Niemniej, na etapie planowania nie dało się przewidzieć galopującego kryzysu gospodarczego na świecie, który pośrednio wpłynął na obniżenie dochodów budżetowych.

- Reforma samorządowa przyniosła wyłącznie same korzyści, czy też dostrzega Pan w niej jakieś wady? Dokonałby Pan dziś jakichś zmian jeśli chodzi o funkcjonowanie

samorządów?

- Od lat utrzymuje się bardzo niekorzystna tendencja przekazywania samorządom zadań bez zapewnienia wystarczającej ilości środków na ich realizację. Ciągłe niedofinansowanie zadań sprawia, że w sposób niekontrolowany narastają długi, planowanie staje się niestabilne, a wyborcom trudno wytłumaczyć, że przyczyny nie leżą po stronie władz samorządowych. Dlatego też za pilne uważam uchwalenie przez Sejm ustawy rekompensującej ubytki dochodów samorządów.

Wiele kwestii można by poprawić; gdyby dołożono większej staranności przy uchwalaniu aktów prawnych, uwzględnianiu wniosków i uwag samorządowców, wprowadzaniu zmian eliminujących zauważane nieprawidłowości. Praktyka i życie czynią dopiero widocznymi mankamenty regulacji prawnych.

Niekorzystne zmiany demograficzne (niski przyrost naturalny, emigracja, starzenie się społeczeństwa) wymuszają potrzebę głębokiej analizy i dostosowania zadań realizowanych poprzez województwo i gminy do nowych okoliczności (odtworzenie szkolnictwa zawodowego i wspieranie kierunków studiów adekwatnych do potrzeb rynku pracy, tworzenie oddziałów geriatrycznych i zakładów opiekuńczo-leczniczych, itp).

Wszystkie szczeble samorządu spełniają swoją rolę i są potrzebne. W związku z nowym okresem programowania unijnego 2014-2020 samorządowcy muszą współpracować ze sobą, aby w nowej perspektywie finansowej mogły podołać narzuconym przez UE wymogom i efektywnie wykorzystać środki unijne.

Chwałę Zarząd Województwa Świętokrzyskiego za podpisywanie umów i porozumień z Zarządami ościennych województw w celu realizacji wspólnych projektów w zakresie infrastruktury drogowej, promocji turystyki, rolnictwa, ochrony środowiska i innych oraz pozyskiwanie ministerialnego wsparcia dla tych przedsięwzięć.

- Którą z decyzji Sejmiku uznaje Pan za największy sukces w pracy Samorządu Województwa w ostatnim roku?

- Trudno określić i wybrać z mnogości dokumentów uchwalanych przez Sejmik te, które odniosą największy sukces. Na sukces złoży się zaangażowanie podmiotów współuczestniczących w realizacji uchwał. Od początku 2012 roku Sejmik uchwalił 237 uchwał, w tym szereg programów i ważnych dokumentów z zakresu: ochrony zdrowia i polityki społecznej, sytuacji na rynku pracy, ochrony środowiska, edukacji szkolnictwa wyższego, kultury, kultury fizycznej.

Chciałbym zwrócić uwagę na przyjęty ostatnio wieloletni regionalny plan działań na rzecz promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii

społecznej i jej otoczenia w województwie świętokrzyskim do roku 2020. Rozwój ekonomii społecznej w regionie jest szansą na przyszłość z uwagi na duże bezrobocie i znaczną ilość osób, które nie potrafią znaleźć pracy ani miejsca dla siebie.

- Każdy kolejny rok przynosi kolejne wyzwania świętokrzyskim samorządom. Na jakich zadaniach w nadchodzącym okresie powinien się skupić przede wszystkim samorząd wojewódzki?

- Sprawą, z którą musimy się zmierzyć jest sytuacja finansowa szpitali, która z roku na rok ulega pogorszeniu. Zbyt niska wycena wielu procedur medycznych, problemy z odzyskaniem środków finansowych za nadwykonania, ciągły wzrost kosztów stałych, prowadzi do coraz większych trudności w bilansowaniu tych placówek. Ustawowy obowiązek pokrycia przez samorząd województwa ujemnego wyniku finansowego podmiotów leczniczych, wymusza konieczność poszukiwania i wdrożenia rozwiązań zapewniających lepszą efektywność wydatkowanych środków. Samorząd Województwa będzie musiał pochylić się nad tym problemem.

Planowana jest również odbycie sesji na temat ochrony środowiska, podczas której chcemy poruszyć tematy: ochrony przyrody, rolnictwa ekologicznego, energii odnawialnej, uprawy roślin energetycznych i budownictwa pasywnego. Ta sesja wpisuje się w prace, jakie toczą się w Ministerstwie Ochrony Środowiska nad strategicznym planem adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020r. Ministerstwo w czerwcu dokończy ten strategiczny plan, a my wychodząc na przeciw, podejmiemy uchwałę intencyjną, która pokaże, że województwo jest otwarte na inicjatywy proekologiczne.

Intensywnie prowadzone są czynności nad aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020 roku, która stanowiąc całościową koncepcję rozwoju województwa w wieloletnim horyzoncie czasowym wskazuje cele oraz identyfikuje programy wojewódzkie, poprzez które ma być realizowana. W najbliższym czasie zostanie ona przyjęta przez Sejmik.

Trwają również prace nad przygotowaniem Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego oraz jego okresową aktualizacją na podstawie monitoringu; stanu zagospodarowania przestrzennego regionu, wniosków samorządów lokalnych, zmian „Strategii rozwoju województwa”, a także zmian przepisów i uwarunkowań prawnych dotyczących zagospodarowania przestrzennego.

Kontynuowana jest realizacja projektu „Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej - województwo świętokrzyskie”. 14 stycznia 2013 roku województwo otrzymało informację o zgodzie Komisji Europejskiej na dofinansowanie projektu „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej - województwo świętokrzyskie”. To pierwsza decyzja w Polsce dla projektu regionalnej sieci szerokopasmowej.

Zarząd Województwa podjął działania mające na celu rozwikłanie trudnej sytuacji „Lotniska Kielce” w Masłowie. Samorząd województwa, który jest większościowym udziałowcem spółki chce jej likwidacji i powołania nowego podmiotu, który zająłby się zarządzaniem obiektem w Masłowie. Do czasu zakończenia procesu upadłościowego, prace nad stworzeniem nowej spółki będą wstrzymane.

Nieustannie pracujemy nad promocją turystyczną województwa Świętokrzyskiego, Dep. Promocji, Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki we współpracy z ROT organizuje wyjazdy na targi, tworzy spoty reklamowe województwa, w tej chwili trwa internetowe głosowanie na najlepszy spot reklamujący województwo - nasz jest absolutnym liderem. Kręcone są nowe odcinki znanego w całej Polsce serialu „Ojciec Mateusz”, który bije rekordy popularności.

W tegorocznym budżecie została założona koncentracja środków na zakończenie zadań inwestycyjnych, na które pozyskano fundusze unijne. W związku z nowym okresem programowania i kolejną alokacją środków, Sejmik stanie przed koniecznością wskazania nowych tytułów inwestycyjnych i źródeł finansowania.

- Jakimi cechami, Pana zdaniem, powinien wyróżniać się w dzisiejszych czasach samorządowiec?

Dobry samorządowiec powinien być przede wszystkim uczciwy, wrażliwy społecznie, odpowiedzialny i winien postępować zgodnie z rotą ślubowania.